

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020**

Probă scrisă

Limba și literatura maghiară maternă

Test 33

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.**

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Ha volna ezer pengőm, vennék három középiskolai atlaszt. Azután vennék három körzőkészletet. Vennék három tornazsákot, három pár fehér tornacipőt, három trikót, három svéd nadrágot. És igen, vennék még három énekkönyvet, mert az sincs, és három fejes vonalzót, három rajztáblát, három doboz színes ceruzát és három doboz vízfestéket és három történelmi atlaszt és három német szótárt és három szögmérőt és három hegyesszögű vonalzót és három tompaszögű vonalzót és növénygyűjtőt és.... De nincs ezer pengőm, és sose lesz ezer pengőm, és a szüleimnek se lesz soha, és kár erről ábrándozni, mert úgyis tudom, hogy ez lehetetlen, de hát kibírhatatlan így iskolába járni. A tankönyveket egymástól örököljük, és ez így rendben van, de már az is nehéz. Először én kapom meg a tankönyvet, rendszerint az se új, de még egész jó állapotban van, és úgy kell rá vigyázni, mint a szemem fényére. Én második kerista vagyok, Mari elsős, és Zsóka még csak második polgáriba jár. Hát képzeljétek el! Fuxi, az algebratanárnőm azt mondja, hogy: „Kislányok, húzzák alá a szabályt” – de én csak úgy csinállok, mintha aláhúznám, mert nem firkálhatok a könyvbe, és nem jelölhetem meg benne a példákat, és nem karikázhatok be semmit, mert mindig arra kell gondolnom, hogy jövőre Marinak kell ebből a könyvből tanulnia, és négy év múlva Zsókának. De számtankönyvem legalább van, és olvasókönyvem is és történelemkönyvem is. De földrajzi atlaszom nincs, és énekkönyvem sincs, mert ezekből hármunknak csak egy van, és ez nem csak azért baj, mert délután egyszerre kellene, mert véletlenül ugyanakkor akarja Mari is megtanulni a földrajzleckéjét, amikor én, mert ez még be tudjuk osztani valahogy. Az a baj, hogy gyakran délelőtt, az iskolában is egyszerre kell.

Én egyszer, egyetlenegyszer megmondtam apunak, hogy így nem lehet tanulni. A többi gyereknek svéd nadrág van a tornaórán, és nekünk kopott fekete klottnadrágunk van, amit anyu varrt, és a többiek röhögnek rajtunk. És a földrajzi atlaszból is egyszer baj lesz, mert tízpercben szigorúan körbe kell sétálni, és nem szabad egyik folyosóról a másikra átmenni, de nekünk muszáj átszaladgálni, nemcsak a másik emeletre, de még Zsókához, a polgáriba is, és Bíró Anna, a vigyázó már kétszer felírt, amikor átvittem Zsókához a térképet meg a fejes vonalzót, de muszáj volt átvinni, mert ha mértanórára vagy rajzórára nincs vonalzó, akkor beírják az osztálykönyvbe. A földrajzi atlaszról nem is beszélek, az úgyis megkeseríti az életünket.

Másnap anyu mesélte, hogy apu egész éjjel nem aludt, forgolódott, azután felkelt, és járkált a szobában, és azt mondta mit csináljunk, mit csináljunk, nem lehet bírni ezt az életet... Akkor elhatároztam, hogy soha többé nem fogok panaszkodni.

(Fehér Klára: Bezzeg az én időmben. Részlet)

1. Határozd meg a fenti szöveg műnemét! Állításod indokold két sajátosság megnevezésével!
5 pont
2. Milyen elbeszélői nézőpont érvényesül a fenti részletben? Bizonyítsd ezt egy szövegből vett idézettel!
5 pont
3. Miért nem tudott aludni egész éjjel a gyerek édesapja?
5 pont
4. Keress egy-egy rokon értelmű szót a következő szavakhoz!
firkálhatok, kopott, röhögnek, beírják, elhatároztam
5 pont
5. Keress a szövegből példát a következő szószerkezetekre!
 - a. minőségjelzős
 - b. helyhatározós
 - c. birtokos jelzős
 - d. időhatározós
 - e. tárgyas**5 pont**
6. Állapíts meg az alábbi részletben aláhúzott szavak szófaját!
Másnap anyu mesélte, hogy apu egész éjjel nem aludt, forgolódott, azután felkelt, és járkált a szobában, és azt mondta mit csináljunk, mit csináljunk, nem lehet bírni ezt az életet... Akkor elhatároztam, hogy soha többé nem fogok panaszkodni.
5 pont
7. Írd meg 10–15 mondatban Fuxi tanárnő és a diák párbeszédét a szöveg alapján!
15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A köznép fiai ebben a korban túlnyomórészt még nem részesültek formális oktatásban. Kivételes esetekben az egyház támogatásával juthatott komolyabb iskolába egy-egy tehetséges ifjú. A tehetősebbek gyermekei leginkább káptalani, plébániai vagy városi iskolákban tanulhattak. A 15. század második felében már számos ilyen iskola működött. A színvonal már ekkor is elsősorban a tanárokon múlt. A legjobbak általában a káptalani iskolák voltak. Egyre nőtt azoknak a tanulóknak az aránya, akik ezekben az iskolákban nem egyházi pályára készültek. A káptalanok már – természetesen szerény méretű – önálló könyvtárral is rendelkeztek.

Az oktatás tárgya elsősorban az olvasás és az írás volt. A diákok megtanulták a naptárverseket is, amelyek segítségével ki lehetett számolni az ünnepek pontos napját. Naponta énekeltek, szinte kizárólag egyházi énekeket. A nyelvtanulás is korán kezdődött a latin nyelv alapjainak elsajátításával. Később logikát is tanultak, ez már az iskolák középső fokozata volt. A „felsősökkel” gyakran egyénileg foglalkoztak.

Az egyszerű emberek fiai felemelkedésének jellegzetes példája volt Szalkai László esztergomi érsek pályája. Egy mátészalkai foltozóvarga volt az apja, és ő eljutott a sárospataki városi iskolába. Fennmaradt az úgynevezett Szalkai-kódex, ami valójában az iskolai füzeteiből összefűzött könyv. A későbbi esztergomi érsek 14–16 éves korában már jól tudott latinul. Emellett az iskolában jogi alapfogalmakat, irodalmat és levélfogalmazást, csillagászatot, naptárszámítást, egészségügyi alapismereteket, zeneelméletet tanult. A végzős diákok számos helyen tudtak elhelyezkedni ilyen tudással.

A gazdag családok gyermekei házitanítótól, nevelőktől szerezték meg alaptudásukat, és a fegyverforgatást is külön mesterek oktatták számukra. 15–16 éves koruktól már a felső fokú tanulmányaikra is gondolhattak. Az előkelők igyekeztek minél jobb oktatásban részesíttetni fiaikat, ami ekkoriban általában külföldi egyetemet jelentett. Több kísérlet is történt a magyar felsőoktatás beindítására már a 14. században. Mátyás Pozsonyban próbálkozott egyetem alapításával, de az intézmény a korábbi pécsi és óbudai kezdeményekhez hasonlóan néhány év vagy évtized működés után elhalt. Ennek egyik fontos oka volt, hogy a külföldi egyetemek magasabb presztízse miatt a magyar nagyurak továbbra is a határon túlra, leginkább Bécsbe, Prágába vagy Krakkóba küldték tanulni fiaikat.

(E. Kovács Péter: Hétköznapi élet Mátyás király korában.)

1. Foglald össze 2–3 mondatban, miről szól a szöveg! **5 pont**
2. Írd ki a szövegből, miket tanultak a diákok Mátyás király idejében! **5 pont**
3. Melyek IGAZak és melyek HAMISak az alábbi kijelentések közül? Jelöld őket a vizsgalapon!
 - a. Mátyás király korában minden ifjú állami oktatásban részesült.
 - b. A Szalkai-kódex valójában Szalkai László érsek iskolai füzeteiből összefűzött könyv.
 - c. A gazdag családok gyermekei hazitanítótól, nevelőktől szereztek meg alaptudásukat.
 - d. Mátyás király Esztergomban egyetemet alapított.
 - e. A magyar nagyurak Bécsbe, Prágába vagy Krakkóba küldték tanulni fiaikat. **5 pont**
4. Miért volt Szalkai László esztergomi érsek az egyszerű emberek fiai felemelkedésének jellegzetes példája? **5 pont**
5. Milyen tantárgyakat tanult Szalkai László? Írd ki a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!
 - a. naptárverseket, éneket, latint, logikát
 - b. jogi alapfogalmakat, irodalmat és levélfogalmazást, csillagászatot, naptárszámítást, egészségügyi alapismereteket, zeneelméletet
 - c. teológiát, latint
 - d. fegyverforgatást **5 pont**
6. Miért hiúsult meg Mátyás egyetemalapítási kísérlete? **5 pont**
7. Milyen iskolák működtek a következő helyszíneken? Társítsd az oszlopok elemeit!

a. plébániák, káptalanok iskolái	1) külföldi felsőoktatás
b. pozsonyi, óbudai, pécsi egyetem	2) általános iskola
c. krakkói, bécsi, prágai egyetem	3) magyar felsőoktatás
d. városi iskola	
8. Kik foglalkoztak a gazdagok gyermekeivel? **5 pont**
9. Milyen tantárgy keretén belül tanuld ma a következő ismereteket?
 - a. jogi alapfogalmak
 - b. egészségügyi alapismeretek
 - c. levélfogalmazás
 - d. csillagászat
 - e. zeneelmélet **5 pont**